

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних, професора, заслуженого працівника освіти України Дубинського Олега Юрійовича – на дисертацію Перегуди Назарія Ігоровича на тему: «Адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування»», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність дослідження. У сучасному суспільстві цифровізація послуг має вирішальне значення для створення ефективного, прозорого і корисного сервісу надання адміністративних послуг органами публічного управління та місцевого самоврядування. Сучасні технології пропонують нові можливості для інформаційної взаємодії між органами публічної влади та громадськістю через Інтернет, соціальні мережі, мобільні додатки та інші цифрові платформи, що робить доступ до інформації та адміністративних послуг прозорішим, доступнішим і зручнішим. Впровадження електронного урядування у сферу публічного управління в Україні набуло значної актуальності і продовжує бути важливою темою протягом останніх років. Це питання потребує оцінки поточного стану розвитку електронного урядування, пошуку ефективних способів інформаційної взаємодії між державними та місцевими органами влади і громадськістю, виявлення організаційних перешкод у наданні адміністративних послуг, а також аналізу чинного законодавства з точки зору його відповідності завданням цифрової трансформації та світовим стандартам. Попри важливість вивчення сутності електронного урядування як складової інформаційної взаємодії між органами публічного управління, місцевого самоврядування та громадськістю, це поняття залишається недостатньо дослідженим і потребує подальших наукових

розробок. Крім того, постійні зміни в національному законодавстві щодо використання інформаційних технологій у сфері публічного управління вимагають постійного аналізу проблем і перспектив для формування інноваційних моделей розвитку електронного урядування.

У зв'язку із цим дисертація Перегуди Назарія Ігоровича на тему: «Адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування» є актуальною та своєчасною в умовах військового стану.

Здобувачем зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, що засвідчує поєднання теорії з практикою. Дисертаційне дослідження спрямоване на реалізацію основних положень Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 910/2014 від 23 липня 2014 року про електронну ідентифікацію та довірчі послуги для електронних транзакцій на внутрішньому ринку та про скасування Директиви 1999/93/ЄС; Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 526-р; Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 року № 386-р; Концепції розвитку електронного урядування в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 року № 649-р; Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 року № 797-р; Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів від 5 травня 2003 року № 259-р; Плану пріоритетних дій Уряду на 2023 рік, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 14 березня 2023 року № 221-р. Дослідження проведено в межах науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів

публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390) (С. 18-19).

Дисертантом вдало визначено мету і завдання дослідження. *Мета* дисертаційного дослідження полягає в комплексному розкритті теоретико-правових і практико-реалізаційних засад реалізації адміністративно-правових механізмів інформаційної взаємодії органів публічної влади з органами місцевого самоврядування та громадськістю через призму електронного урядування з визначенням перспектив формування інноваційної моделі інформаційної взаємодії та розвитку інформаційно-комунікаційних технологій прогресивного суспільства.(С. 19)

Досягнення поставленої мети здобувачем було поставлено і вирішено наступні *завдання дослідження*: а) розкрити сутність категорії «електронне урядування» як складової інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю; б) схарактеризувати сучасний стан публічного управління через призму електронного урядування; в) встановити правові засади запровадження електронного урядування як складової інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю; г) визначити адміністративно-правові механізми інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю шляхом електронного урядування; д) з'ясувати особливості впровадження електронного урядування під час взаємодії органів публічного управління з громадськістю у сфері надання адміністративних послуг; е) розкрити специфіку адміністративних процедур електронного урядування в організації внутрішньосистемного документообігу та міжвідомчої взаємодії; є) проаналізувати досвід упровадження електронного урядування в публічне управління та обґрунтувати можливі шляхи його адаптації до національної правової системи як складової інформаційної взаємодії; ж) визначити тенденції правового та організаційного вдосконалення адміністративно-правового

регулювання впровадження електронного урядування в публічне управління з урахуванням кращих міжнародних стандартів і практик.(С. 19-20).

Нормативно-правовим підґрунтям дисертаційної роботи є Конституція України, кодифіковані нормативно-правові акти, Постанови Кабміну, а також низка законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на регулювання адміністративно-правового механізму інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування». *Науково-теоретичне підґрунтя* становлять праці фахівців з адміністративного, адміністративно-процесуального, теорії держави і права, конституційного права тощо. У процесі підготовки дисертаційного дослідження було використано напрацювання вчених з інших галузевих дисциплін, зокрема теорії управління, філософії, психології тощо. *Інформаційну та емпіричну основу* роботи становлять періодичні фахові видання, статистичні матеріали, звіти, електронні джерела тощо. Варто зазначити, що у межах проведеного дослідження автором використано власний досвід роботи.

Варто також з позитивного боку відмітити те, що робота має як практичне так і теоретичне значення, адже результати дослідження запровадженні у науково-дослідній сфері, у правотворчості, у правозастосовній діяльності та освітньому процесі.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертація є однією з перших комплексних наукових досліджень, присвячених аналізу наукових дискусій та нормативного врегулювання електронного урядування як адміністративно-правового механізму інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю з акцентуванням на теоретико-правових і реалізаційних засадах особливостей шляхів використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в наданні адміністративних послуг, забезпечення захисту персональних даних і захисту державних інформаційних систем від кібератак. У результаті сформульовано й обґрунтовано низку наукових положень, які виносяться на

захист, зокрема:

а) обґрунтовано положення впровадження категорії «електронне урядування» на сучасному етапі розвитку суспільства як складової інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю, на підставі чого зауважено, що воно передбачає необхідність розвитку інноваційних організаційних структур органів публічної влади через залучення громадськості до участі в управлінні державними справами шляхом інтерактивної взаємодії з використанням мережі Інтернет, запровадження автоматизованих процесів функціонування органів публічної влади, вільного доступу до інформаційних ресурсів та можливості отримувати електронні публічні послуги, в результаті чого виділено ознаки електронного урядування як складової інформаційної взаємодії, до яких віднесено: зручність, прозорість, ефективність, антикорупційність, економія ресурсів; (С. 38-40).

б) спираючись на авторське бачення поняття адміністративних процедур електронного урядування, здійснено їх розподіл на дві основні групи: внутрішні процедури в організації внутрішнього документообігу (створення електронних документів; прийняття та реєстрація; погодження та затвердження; передача для виконання та контроль; зберігання електронного документа) та зовнішні процедури міжвідомчої взаємодії (обмін інформацією; електронні запити та відповіді; спільне використання реєстрів; обмін оновленими даними між реєстрами; погодження міжвідомчих документів; моніторинг та контроль; спільні міжвідомчі наради та засідання); (С. 121-125).

в) зміст наукового розуміння «адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю», який складається з різних інструментів інформаційної взаємодії, згрупованих відповідно до глобальних напрямів сфери діяльності цих органів: соціально-економічного розвитку та інтеграції ВПО; інформаційного закріплення нормативно-правового статусу ВПО за допомогою цифрових технологій зі створенням відповідного комплексу єдиної

інформаційної системи; спільне вирішення питань щодо визначення напрямів державної ветеранської політики з адаптації колишніх військових до цивільного життя та впровадженням автоматизованого оброблення даних про ветеранів війни; забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей під час дії воєнного стану в Україні, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану (особливий період) за допомогою ІКТ; розробки довгострокових та короткострокових державних цільових економічних програм відновлення та модернізації критичної інфраструктури комунальної власності; (С. 82-100).

г) результати аналізу схвальних аспектів зарубіжного досвіду в ході запровадження електронного урядування в публічне управління, в результаті чого виділено фактори та тенденції правого та організаційного удосконалення адміністративно-правового регулювання впровадження електронного урядування в публічне управління, що позитивно впливатимуть на розширення сфери застосування інформаційних технологій та кола суб'єктів, які матимуть бажання та можливість вступити у взаємодію з владою через інформаційний ресурс; (С. 175-176).

д) низка пропозицій з вдосконалення нормативно-правового регулювання інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю у сфері соціальної реінтеграції дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, шляхом доповнення ст. 39-7 Закону України "Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування" (С. 174-175).

В роботі містяться й інші цікаві, як з практичної точки зору, так і з теоретичної, пропозиції та рекомендації.

Разом із тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень, зокрема:

1. Автором досить детально висвітлено переваги запровадження системи «електронного урядування» при наданні адміністративних послуг. Було б

корисно включити аналіз ризиків та недоліків, пов'язаних з впровадженням електронного урядування, а також шляхи їх подолання. Проте, в дослідженні цей аспект висвітлений дуже поверхово.

2. У першому розділі «Загальна характеристика інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі електронного урядування» дослідження в основному зосереджується на сучасному стані електронного урядування. Було б корисно включити аналіз динаміки його розвитку за останні роки в Україні, а також прогноз на майбутнє.

3. На мою думку, у підрозділі 2.2 «Особливості впровадження електронного урядування під час взаємодії органів публічного управління з громадськістю щодо надання адміністративних послуг», автором досить поверхово висвітлено різні види адміністративних послуг, які надаються в системі електронного урядування для громадян та військових.

4. Варто відмітити, що попри висвітлення теоретичних аспектів, дисертація не надає достатньо конкретних практичних рекомендацій для органів публічного управління щодо впровадження електронного урядування. На мою думку, практичні рекомендації досить розмиті і носять узагальнений, а не конкретний характер.

5. В роботі варто було б відобразити аналіз результатів впровадження електронного урядування, зокрема оцінку витрат та можливих економічних вигод від цифровізації адміністративних послуг. У зв'язку з чим, дисертація потребує більше емпіричних даних, які б підтвердили висновки та гіпотези, що висувуються в роботі.

Вищенаведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи і в певній мірі носять характер побажань.

Підсумки розроблення проблематики та відповідні висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Сучасний стан публічного управління через призму електронного урядування» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.); «Публічне управління як сфера впровадження електронного урядування»

(м. Київ, 19–20 жовтня 2022 р.); «Адміністративно-правова характеристика процедур електронного урядування як системи управлінських дій» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.); «Позитивний зарубіжний досвід запровадження електронного урядування в публічне управління на прикладі Німеччини» (м. Київ, 16–17 квітня 2024 р.).

Дисертацію та автореферат Перегуди Назарія Ігоровича оформлено відповідно до встановлених вимог. Ознак порушення академічної доброчесності не виявлено. Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції використовуються та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – як підґрунтя для проведення подальших теоретико-правових досліджень, присвячених дослідженню проблем правового регулювання механізмів інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю через впровадження електронного урядування;

– *правотворчій сфері* – для вдосконалення наявних і розроблення нових нормативно-правових актів, норми яких спрямовані на вдосконалення регулювання механізмів інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю через впровадження електронного урядування;

– *правозастосовній сфері* – з метою підвищення ефективності діяльності суб'єктів, які відповідають за впровадження електронного урядування та здійснення інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю;

–освітньому процесі – під час підготовки підручників і навчальних посібників з дисциплін «Адміністративне право», «Актуальні проблеми адміністративного права України», «Публічне адміністрування». (С. 27).

Отже можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Перегуди Назарія Ігоровича є повністю завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу – удосконалення адміністративно-правового механізму інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування», на основі чого розробити низку пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення адміністративного законодавства у відповідній галузі суспільного життя.

Підсумовуючи все вищевикладене зазначимо, що дисертаційне дослідження повністю відповідає встановленим вимогам МОН України. Аналіз наукової праці свідчить про те, що дисертаційна робота Перегуди Назарія Ігоровича на тему: «Адміністративно-правовий механізм інформаційної взаємодії органів публічного управління з органами місцевого самоврядування та громадськістю на прикладі «електронного урядування»» відповідає вимогам, що ставляться до написання кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**проректор з науково-педагогічної роботи,
економічних, юридичних та соціальних питань
Національного університету кораблебудування імені
адмірала Макарова
доктор юридичних наук, професор
Заслужений працівник освіти України**

Олег ДУБИНСЬКИЙ